

כשעדים זוממים לא העידו על הבעל אלא על בת כהן

סנהדרין דף צ/א

מכות דף ב/א

1. תוספות מכות דף ב/א

זוממי בת כהן ובעלה שאין מקדימין לאותה מיתה אלא למיתה אחרת - בעלה דדרשינן היא ולא בעלה וזוממי בת כהן דכתיב לאחיו דדרשינן לאחיו ולא לאחותו וא"ת למה לי דרשא דלאחיו ולא לאחותו תיפוק ליה מהיא דנפקא לן דדרשינן (סנהדרין נא.) את אביה היא מחלתת היא ולא בעלה היא ולא זוממיה וי"ל הואיל וזוממיה באו לחייבה שריפה לא יבא לאוקומי מיעוטא דהיא אלא בבעלה ולא ממעטינן זוממין (אלא מן אחיו) אבל כיון דכתיב אחיו דרשינן נמי מהיא למעוטי זוממיה אבל קשה כיון דכתיב אחיו אמאי איצטרך למעוטי זוממין מהיא וי"ל דאי מאחיו הוה אמינא דה"מ כשהבעל היה נדון קרינן ביה לאחיו **אבל אם לא היה נדון על פי עדותו כגון שהיה קטן בן ט' שנים ויום אחד או שלא הכירו הבעל לא קרינן ביה לאחיו קמ"ל היא ולא זוממין למעוטי זוממין בכל ענין** ומתחלה היה ר"י מסופק בהאי מילתא ושוב פשטה מפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מו.) דקאמר מיתה אחת מעין שתי מיתות כגון בת כהן ובעלה או בת כהן וזוממי זוממין והשתא למה ליה זוממי זוממין תיפוק ליה דאיכא שתי מיתות בלא זוממי זוממין משום הבעל שהוא בחנק אלא שמע מינה דאיירי כגון דליכא דין מיתה בבעלה כגון שהוא קטן כדפירשתי ואפ"ה קאמרי זוממי זוממין בחנק אלמא דהוה זוממין בחנק אע"פ דליכא דין מיתה בבעל:

2. רמב"ם יד החזקה הלכות עדות פרק כ

(י) שנים שהעידו על ראובן שנאף עם בת כהן ונגמר דין ראובן ליחנק ודין הנואפת לשריפה ואחר כך נמצאו זוממין הרי אלו נחנקין ולא נשרפין ודבר זה מפי הקבלה

3. רש"י סנהדרין דף צ/א

לאחיו לא לאחותו - כל היכא דבעדותן מחייבין איש ואשה ודינן חלוק כי הכא לו הוקשו:

4. ריטב"א על מכות דף ב/א

חוץ מזוממי בת כהן ובעלה. פירש רש"י ז"ל אם העידו על שניהם דאע"ג שהן מוזמין משניהם (וממיתה) [ומיתה] חמורה ממיתה הבעל ובעלמא כל שנתחייב שני מיתות נידון בחמורה, הכא גזירת הכתוב שנידונין במיתה הבעל שהיא קלה, דדרשינן כאשר זמם לעשות לאחיו ולא לאחותו כדאיתא התם, ומכל מקום נראה מלשונו ז"ל שאם לא העידו על הבעל אלא עליה כגון שהתרו בה ולא התרו בו או שהיה בן ט' שנים ויום אחד שביאתו ביאה שתתחייב על ידו והוא פטור, במיתה ודאי נדונין ולא במיתתו, וכן נראה מלשון משנה דקתני חוץ מזוממי בת כהן ובעלה ולמה ליה למיתני הכא דין בעלה אלא ודאי משום שהן זוממין בשניהם וקרא דלאחיו הכי מידריש שפיר, אבל יש שפירש דלעולם נדונין במיתה הבעל ואע"פ שלא העידו עליו, ובמקומה הארכתי בזה בס"ד והעליתי כדברי רש"י ז"ל מדברי ר"י הזקן ז"ל: